

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
Hallitussihteeri
Anne Vänskä

Muistio

05.11.2024

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN ASETUS TURKISTUOTTAJILLE JÄRJESTETTÄVIEN LOMITUSPALVELUJEN ENIMMÄISMÄÄRISTÄ VUONNA 2025

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esitettävällä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vahvistettaisiin kalenterivuoden 2025 aikana järjestettävien turkistuottajien vuosilomapäivien enimmäismääräksi 18 päivää ja lisävapaatuntien enimmäismääräksi 120 tuntia turkistuottajaa kohden. Enimmäismäärät vahvistettaisiin huomioiden vuonna 2025 käytettävissä oleva määräraha.

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025 ja se olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2025.

1 Asian tausta

Turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) (jäljempänä *lomituspalvelulaki*) 1 §:n 1 momentin mukaan turkistuottajalle järjestetään lomituspalveluja tämän lain nojalla vuosilomaa varten maksutta ja lisävapaata varten maksullisena valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa.

Lomituspalvelulaissa säädetään, millä edellytyksillä ja millaisten tehtävien hoitamiseksi turkistuottajien lomituspalveluja voi saada. Vuosiloman ajalta lomitus on maksutonta, mutta lisävapaan aikaisesta lomituksesta peritään käyttäjältä lomituspalvelulain 6 §:ssä säädetty maksu (6,50 €/h).

Lomituspalveluja järjestetään turkistuottajan valinnan perusteella joko osoittamalla hänelle lomittaja tai korvaamalla turkistuottajan itse hankkimista lomituspalveluista aiheutuneita kustannuksia palvelujen tuottajalle.

Palvelujen tuottajalle maksettava kustannusten korvaus on enintään 22,50 euroa tunnilta ja korvausta ei makseta arvonlisäveron osuuteen. Kustannusten korvauksen euromäärä (22,50 €/h) samoin kuin turkistuottajalta lisävapaan aikaisesta lomituksesta perittävän maksun euromäärä (6,50 €/h) vastasivat vuoden 2016 palkkakertoimen tasoa. Ne tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella.

Lomituspalvelulain toimeenpanosta vastaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos (jäljempänä *Mela*).

2 Asetuksenantovaltuus

Lomituspalvelulain 4 §:n 1 momentin mukaan kalenterivuoden aikana järjestettävien vuosilomapäivien ja lisävapaatuntien turkistuottajakohtainen enimmäismäärä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä. Enimmäismäärät vahvistetaan ottaen huomioon kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Melan kanssa. Esityksen valmistelun aikana ei järjestetty lausuntokierrosta asian teknisen luonteen vuoksi. Esityksestä pyydettiin kuitenkin valtiovarainministeriön lausunto raha-asianvaliokunnan käsittelyä varten. Valtiovarainministeriöllä ei ollut esityksestä lausuttavaa.

4 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Turkistuottajalle järjestetään lomituspalveluja valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa ja lomituspalvelujen enimmäismäärät vahvistetaan huomioiden kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha.

Lomituspalvelujen enimmäismääräksi on vahvistettu vuosille 2012–2024 18 päivää vuosilomaa ja 120 tuntia lisävapaata. Esitettävällä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vahvistettaisiin kalenterivuoden 2025 aikana järjestettävien turkistuottajien vuosilomapäivien enimmäismääräksi 18 päivää ja lisävapaatuntien enimmäismääräksi 120 tuntia turkistuottajaa kohden.

5 Taloudelliset vaikutukset

Vuosilomaan oikeutettujen turkistuottajien määrä vuonna 2024 on 204 turkistuottajaa. Turkistuottajien määrä on laskenut vuodesta 2023 noin 27 %. Melan kuntien paikallisyksiköiltä saaman tiedon mukaan turkistuottajien määrä on vähentynyt lintuinfluenssan vuoksi.

Melan arvion mukaan vuosilomaan oikeutetuista turkistuottajista 95 % käyttää vuosilomaa vuonna 2024. Vuosilomaa käyttävistä turkistuottajista 75 % järjestää lomituksen itse ja 25 % on valinnut kunnan järjestämät lomituspalvelut.

Vuosilomaan oikeutetuista turkistuottajista noin 73 % käyttää maksullista lisävapaata vuonna 2024. Heistä lomituksensa itse järjestävät turkistuottajat käyttävät lisävapaata lähes kokonaan vuodelle 2024 säädetyn enimmäismäärän.

Taulukoissa 1a–1c on kuvattu vuosien 2022 ja 2023 aikana toteutuneen lomitustoiminnan laajuus sekä arvioitu vuosien 2024 ja 2025 aikana toteutuvan lomitustoiminnan laajuutta.

Vuoden 2025 arviossa oletetaan, että vuosilomaa ja lisävapaata käyttävien turkistuottajien määrän lasku jatkuu maltillisena (noin 3,4 %:n lasku). Vuoden 2025 arvio on myös laadittu olettaen, että lomituspalvelujen enimmäismäärä pidettäisiin vuonna 2025 samalla tasolla kuin aiemmin, ja että turkistuottajat käyttäisivät vuosilomapäiviä täysimääräisesti enimmäismäärän ja lisävapaatunteja lähes enimmäismäärän.

Taulukko 1a

VUOSILOMA	2022 toteutunut	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Vuosilomaan oikeutettu/ itse järjestetty lomitus	249	201	152	147
Vuosilomaan oikeutettu/ kunnan järjestämä lomitus	103	78	52	50
Vuosilomaan oikeutettuja yhteensä	352	279	204	197
Vuosiloman käyttäjiä/ itse järjestetty lomitus	225	175	144	140
Vuosiloman käyttäjiä/ kunnan järjestämä lomitus	89	62	49	48
Vuosiloman käyttäjiä yhteensä	314	237	193	188
Vuosilomapäivien määrä/ itse järjestetty lomitus	4 030	3 120	2 592	2 520
Vuosilomapäivien määrä/ kunnan järjestämä lomitus	1 539	1 036	882	864
Vuosilomapäivien määrä yhteensä	5 569	4 156	3 474	3 384
Vuosilomapäiviä/ vuosiloman käyttäjä/ itse järjestetty lomitus	17,91	17,83	18,00	18,00
Vuosilomapäiviä/ vuosiloman käyttäjä/ kunnan järjestämä lomitus	17,29	16,71	18,00	18,00
Vuosilomapäiviä/ vuosiloman käyttäjä	17,74	17,54	18,00	18,00

VUOSILOMA	2022 toteutunut	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Vuosilomatunnit/ itse järjestetty lomitus	30 053,30	23 531,50	19 549,25	19 006,21
Vuosilomatunnit/ kunnan järjestämä lomitus	9 928,25	6 788,50	5 779,40	5 661,45
Vuosilomatunnit yhteensä	39 981,55	30 320,00	25 328,64	24 667,66
Vuosilomapäivän kesto (h/pv)/ itse järjestetty lomitus	7,46	7,54	7,54	7,54
Vuosilomapäivän kesto (h/pv)/ kunnan järjestämä lomitus	6,45	6,55	6,55	6,55
Vuosilomapäivän kesto (h/pv)/ keskimäärin	7,18	7,30	7,30	7,30

Taulukko 1b

LISÄVAPAA	2022 toteutunut	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Lisävapaata käyttävät henkilöt/ itse järjestetty lomitus	162	133	120	115
Lisävapaata käyttävät henkilöt/ kunnan järjestämä lomitus	35	28	28	28
Lisävapaata käyttävät henkilöt yhteensä	197	161	148	143
Lisävapaatunteja/ itse järjestetty lomitus	18 817,38	15 551,00	14 400,00	13 800,00
Lisävapaatunteja/ kunnan järjestämä lomitus	3 047,00	2 706,50	2 688,00	2 688,00
Lisävapaatunteja yhteensä	21 864,38	18 257,50	17 088,00	16 488,00
Lisävapaatunteja/ käyttäjä/ itse järjestetty lomitus	116,16	116,92	120,00	120,00
Lisävapaatunteja/ käyttäjä/ kunnan järjestämä lomitus	87,06	96,66	96,00	96,00
Lisävapaatunteja/ käyttäjä/keskimäärin	110,99	113,40	115,46	115,30

Taulukko 1c

VUOSILOMA JA LISÄVAPAA YHTEENSÄ	2022 toteutunut	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Järjestetyt lomitustunnit/ itse järjestetty lomitus	48 870,68	39 082,50	33 949,25	32 806,21
Järjestetyt lomitustunnit/ kunnan järjestämä lomitus	12 975,25	9 495,00	8 467,40	8 349,45
Järjestetyt lomitustunnit yhteensä	61 845,93	48 577,50	42 416,64	41 155,66

Taulukoissa 2a–2c on todettu vuosien 2022 ja 2023 aikana toteutuneen lomitustoiminnan kustannukset sekä esitetty arviot vuosien 2024 ja 2025 aikana toteutuvan lomitustoiminnan kustannuksista.

Kustannuksissa on arvioitu tapahtuvan lähinnä lomittajien palkkakustannusten kohoamisesta ja laissa mainittujen rahamäärien palkkakertoimella tarkistamisesta aiheutuva nousu.

Taulukko 2a*

VUOSILOMAN JA LISÄVAPAAN KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	2022 toteutunut	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Itse järjestetty lomitus/ korvaukset palvelun tuottajille (€)	1 189 759,02	992 139,48	910 858,27	899 546,32
Itse järjestetty lomitus/ korvaukset palvelun tuottajille (€/h)	24,35	25,39	26,83	27,42
Kunnan järjestämän lomituksen menot (€)	459 347,28	348 916,84	323 601,34	331 857,47
Kunnan järjestämän lomituksen menot (€/h)	35,40	36,75	38,22	39,75

VUOSILOMAN JA LISÄVAPAAN KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	2022 toteutunut	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Lomitustoiminnan menot yhteensä (€)	1 649 106,30	1 341 056,32	1 234 459,61	1 231 403,79
Lomitustoiminnan menot yhteensä (€/h)	26,66	27,61	29,10	29,92
Tulot lisävapaamaksuista/ itse järjestetty lomitus (€)	132 380,86	114 626,70	111 600,00	109 296,00
Tulot lisävapaamaksuista/ kunnan järjestämä lomitus (€)	24 157,50	19 973,97	20 832,00	21 288,96
Tulot lisävapaamaksuista yhteensä (€)	156 538,36	134 600,67	132 432,00	130 584,96
Lisävapaamaksutulo (€/h)/ itse järjestetty lomitus	7,04	7,37	7,75	7,92
Lisävapaamaksutulo (€/h)/ kunnan järjestämä lomitus	7,93	7,38	7,75	7,92
Muut tulot (Kelan korvauksia työterveyshuollosta)	1 470,39	989,24		
Vuosilomalomituksen ja lisävapaan kustannukset yhteensä	1 491 097,55	1 205 466,41	1 102 027,61	1 100 818,83

Taulukko 2b*

VUOSILOMAN KUSTANNUS	2022 toteutunut	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Vuosilomalomituksen tuntihinta/ itse järjestetty lomitus (€/h)	24,35	25,39	26,83	27,42
Vuosilomalomituksen tuntihinta/ kunnan järjestämä lomitus (€/h)	35,40	36,75	38,22	39,75
Vuosilomalomituksen päivähinta/ itse järjestetty lomitus (€/pv)	181,55	191,46	202,36	206,81
Vuosilomalomituksen päivähinta/ kunnan järjestämä lomitus (€/pv)	228,38	240,79	250,42	260,44
Vuosilomalomituksen kustannus/ itse järjestetty lomitus €	731 649,01	597 365,32	524 506,27	521 150,32
Vuosilomalomituksen kustannus/ kunnan järjestämä lomitus €	351 477,98	249 459,92	220 873,16	225 020,17
Vuosilomalomituksen kustannus yhteensä €	1 083 126,99	846 825,24	745 379,44	746 170,49

Taulukko 2c*

LISÄVAPAAN KUSTANNUS	2022 toteutunut	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Lisävapaamaksu (€/h)	7,11	7,38	7,75	7,92
Lisävapaan nettotuntihinta/ itse järjestetty lomitus (€/h)	17,31	18,01	19,08	19,50
Lisävapaan nettotuntihinta/ kunnan järjestämä lomitus (€/h)	27,47	29,37	30,47	31,83
Lisävapaan kustannus/ itse järjestetty lomitus €	325 729,15	280 147,46	274 752,00	269 100,00
Lisävapaan kustannus/ kunnan järjestämä lomitus €	83 711,80	79 482,95	81 896,17	85 548,34
Lisävapaan kustannus yhteensä €	409 440,95	359 630,41	356 648,17	354 648,34

* Laskutoimituksissa käytettyjen lukujen pyöristykset aiheuttavat epätarkkuuksia taulukoissa 2a–2c.

Valtion vuoden 2025 talousarvion momentille 33.80.41 (valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin) on varattu 1 300 000 euron suuruinen kahden vuoden siirtomääräraha turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin. Taulukosta 3 käy ilmi arvio kalenterivuonna 2025 käytettävissä olevasta määrärahasta.

Taulukko 3

Kalenterivuoden 2023 siirtomäärärahasta (1,9 milj. €) siirtyi kalenterivuodelle 2024	1 000 384
Kalenterivuoden 2024 kahden vuoden siirtomääräraha	1 700 000
Kalenterivuonna 2024 käytettävissä oleva määräraha yhteensä	2 700 384
Kalenterivuonna 2024 maksetut ennakot (arvio)	1 551 792
Kalenterivuonna 2024 saadut vuoden 2023 ennakoiden palautukset (tuloa)	-537 138
Kalenterivuonna 2024 maksetut vuoden 2023 loppuerät	0
Määrärahan käyttö kalenterivuonna 2024 yhteensä (arvio)	1 014 654
<i>(Vertaa kalenterivuoden 2024 määrärahan käyttöä taulukossa 2a arvioituihin vuoden 2024 aikana tosiasialisesti toteutuvien lomitusten kustannuksiin)</i>	<i>1 102 027,61</i>
Kalenterivuonna 2024 jää käyttämättä kalenterivuoden 2023 siirtomäärärahaa (arvio) (ei enää siirry)	0
Kalenterivuonna 2024 jää käyttämättä kalenterivuoden 2024 siirtomäärärahaa (arvio)	1 685 730
Kalenterivuonna 2024 jää käyttämättä yhteensä (arvio)	1 685 730
Kalenterivuoden 2024 siirtomäärärahasta (1,7 milj. €) siirtyy kalenterivuodelle 2025 (arvio)	1 685 730
Kalenterivuoden 2025 kahden vuoden siirtomääräraha	1 300 000
Kalenterivuonna 2025 käytettävissä oleva määräraha yhteensä (arvio)	2 985 730
Kalenterivuonna 2025 maksettavat ennakot (arvio)	1 300 000
Kalenterivuonna 2025 saatavat vuoden 2024 ennakoiden palautukset (tuloa) (arvio)	-300 000
Kalenterivuonna 2025 maksettavat vuoden 2024 loppuerät (arvio)	0
Määrärahan käyttö kalenterivuonna 2025 yhteensä (arvio)	1 000 000
<i>(Vertaa kalenterivuoden 2025 määrärahan käyttöä taulukossa 2a arvioituihin vuoden 2025 aikana tosiasialisesti toteutuvien lomitusten kustannuksiin)</i>	<i>1 100 818,83</i>
Kalenterivuonna 2025 jää käyttämättä kalenterivuoden 2024 siirtomäärärahaa (arvio) (ei enää siirry)	685 730
Kalenterivuonna 2025 jää käyttämättä kalenterivuoden 2025 siirtomäärärahaa (arvio)	1 300 000
Kalenterivuonna 2025 jää käyttämättä yhteensä (arvio)	1 985 730

Mela on ehdottanut, että vuonna 2025 lomituspalvelujen enimmäismäärä pidettäisiin edelleen aiemmalla tasolla, eli vuosiloman enimmäismäärä olisi 18 päivää ja lisävapaan enimmäismäärä 120 tuntia.

Jos lomituspalvelujen enimmäismäärä pidettäisiin vuonna 2025 samalla tasolla kuin aiempina vuosina, vuoden 2025 aikana tosiasialisesti toteutuvien, eli vuoden 2025 aikana pidettävien vuosilomien ja lisävapaiden kustannukset olisivat arviolta yhteensä 1 100 818,83 euroa (arvio taulukossa 2a). Tämä kustannusarvio pysyy momentille 33.80.41 vuodelle 2025 varatun 1 300 000 euron siirtomäärärahan rajoissa.

Käytännössä turkistuottajien lomituspalvelujen kustannusten korvauksia pannaan kunnissa maksuun kalenterivuoteen verrattuna viiveellä. Toisin sanoen esimerkiksi vuonna 2025 käytettävissä olevaa määrärahaa (1 300 000 e + 1 685 730 e = 2 985 730 e) käytetään jonkin verran myös vuoden 2024 aikana tosiasialisesti toteutuneiden, eli vuoden 2024 aikana pidettyjen vuosilomien ja lisävapaiden kustannuskorvausten maksuun. (Edellisenä vuonna toteutuneiden palvelujen kustannukset katetaan ensisijaisesti edelliseltä vuodelta mahdollisesti siirtyneellä määrärahalla.) Vastaavasti osa vuoden 2025 aikana tosiasialisesti toteutuvien, eli vuoden 2025 aikana pidettävien vuosilomien ja lisävapaiden

kustannuskorvauksista jää maksettavaksi vuonna 2026 käytettävissä olevasta määrärahasta. Taulukosta 3 ilmenee, että arvioitu määrärahan käyttö kalenterivuonna 2025 on noin 1 000 000 euroa. Siten määrärahaa arvioidaan käytettävän kalenterivuonna 2025 vähemmän kuin vuoden 2025 aikana tosiasiallisesti toteutuvista, eli vuoden 2025 aikana pidettävistä vuosilomista ja lisävapaista aiheutuvat arvioidut kustannukset ovat. Näin ollen myös arvioitu määrärahan käyttö kalenterivuonna 2025 pysyy momentille 33.80.41 vuodelle 2025 varatun 1 300 000 euron siirtomäärärahan rajoissa.

Mela on tuonut esiin, että vuonna 2025 käytettävissä oleva määräraha (1 300 000 e + 1 685 730 e = 2 985 730 e) mahdollistaisi myös turkistuottajien lomituspalvelujen lisäämisen vuonna 2025, koska käytettävissä olevasta määrärahasta jää käyttämättä arviolta 1 985 730 euroa. Vuosittainen lomituspalvelujen turkistuottajakohtainen enimmäismäärä vahvistetaan kuitenkin ottaen huomioon vain valtion talousarvion momentille 33.80.41 kunakin vuonna varattu vuosittainen määräraha, eli vuoden 2025 osalta 1 300 000 euroa. Palvelujen enimmäismäärää ei voida mitoittaa kestävällä tavalla edelliseltä vuodelta siirtyvän määrärahan varaan. Ottaen huomioon turkistuottajien vakiintuneen lomituspalvelujen tason sosiaali- ja terveysministeriö katsoo tarkoituksenmukaiseksi pitää turkistuottajien lomituspalvelujen enimmäismäärän aiempien vuosien tasolla.

6 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025 ja se olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2025.

Esitys

Esitetään, että sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksen, jolla turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun vuosiloman ja lisävapaan enimmäismääräksi vuonna 2025 vahvistettaisiin 18 päivää vuosilomaa ja 120 tuntia lisävapaata turkistuottajaa kohti.